

Від редакції:

На тому мав би й закінчитися цей цікавий і цінний огляд образотворчого мистецтва Коломиї, але ж до нього належить і сам автор, визначний мистець-графік, мистецтвознавець та історик і вчитель мистецтва, і без нього цей огляд був би неповний. Він учився в коломиїській гімназії, а потім учив там малярства в тій же гімназії та в будівельному ліцею, тому й заслуговує на добру пам'ять.

Іван Кейван почав виявлятися в малярстві, а ще ширше у графіці напередодні другої світової війни, і його ранній творчий період розділений між Снятинем і Коломиєю. Все ж духово він ближчий до Коломиї. Народився він у 1909 р. в Карлові Снятинського повіту, вчився в українській гімназії в Коломиї, в 1927 р. вступив до мистецької школи О. Новаківського у Львові, а після року навчання перейшов до Академії мистецтв у Кракові, де закінчив загальний відділ. В 1932 р. був прийнятий до Академії мистецтв у Варшаві, студював малярство в проф. М. Котарбінського і спеціалізувався в артистичній графіці та в різних граверських техніках в професорів Червінського, Кулісевича й Чайковського. Деякі граверні техніки засвоїв від проф. Л. Вичулковського, тоді „гонорового професора” Варшавської академії. Окремо студював історію мистецтва й мистецтвознавство взагалі у Варшавському університеті. Був кількакратно нагороджений на річних виставках Академії й закінчив студії в 1937 р. Деякі його професори відмітили, що „Кейван відзначається подивугідною технічною майстерністю, що може конкурувати з машиною продукцією”. В 1936 р. Кейван відбув мистецьку подорож в Західну Європу, разом з групою студентів академії. В 1939 р. склав педагогічний іспит в ПІРР (Паньство́ви Інститут Робут Ренчних) у Варшаві і дістав право навчання малювання в середніх і фахових школах.

Технічну майстерність в графіці Кейван виявив у проєктах українських грошей для майбутньої української держави, що над ними працював два роки. Банкноти були на 10, 50 і 100 карбованців та на 5 і 10 шагів, в розмірах втричі більшими, ніж нормальна величина грошей. проєкти були позначені стилем українського барока, з помітними впливами творчості геніяльного Нарбута — великого ментора Кейвана. На жаль, ці проєкти пропали безслідно. В 1933 р. польська поліція, зробивши обшук в домі батьків мистця в рідному селі Карлові, сконфіскувала їх.

В 1938-1939 рр. Кейван працював у Львові й виконав тоді ряд олійних портретів, між ними композиційний портрет ген. М. Тарнавського й десятки портретів олівцем, що з них найвартісніші портрет мистця В. Баляса та інж. О. Сецінського. В часі московсько-большевицької окупації в 1939-1941 рр. проживав у Снятині й з „височайшого наказу” малював портрети советських „вождів”. Творчо не працював, не брав жодної участі у виставках, а з початком червня 1941 р. мусів скриватися перед арештом НКВД. За німецької окупації в 1941-1944 рр. вчив малювання й історії українського

мистецтва в українській гімназії та в Будівельному ліцею в Коломиї. В цьому періоді він виконав портрети: Т. Шевченка, М. Шашкевича, М. Лисенка, композиційні портрети В. Барвінського, С. Людкевича, Б. Кудрика, М. Колеси й письм. Д. Николишина. З 1943 р. походить теж портрет дружини та інші. Був членом Спільки українських образотворчих мистців у Львові. На скитальщині в Німеччині, в таборах у Фюссені, Байройті й Міттенвальді вчив малювання в українській гімназії історії мистецтва в Українському народному університеті та в мистецькій школі й тоді інтенсивно працював творчо в малярстві й граверстві. З тієї доби походять його твори: „Моя дружина”, цикл акварель альпійських пейзажів, цикл психологічних студій та гравюри: „Родина”, „Автопортрет”, „Олена Кисілевська”, „Композитор З. Лисько”, „Проф. В. Лев”, „Письменник С. Риндик” й дереворіз „Гетьман Богдан Хмельницький”. Був членом УСОМУ в Мюнхені і брав участь у всіх її виставках та в „Тижні української культури” в Мюнхені й Регенсбургу. Тоді теж брав участь своїми гравюрами на виставках в Парижу й Амстердамі. До Канади переїхав при кінці 1949 р.

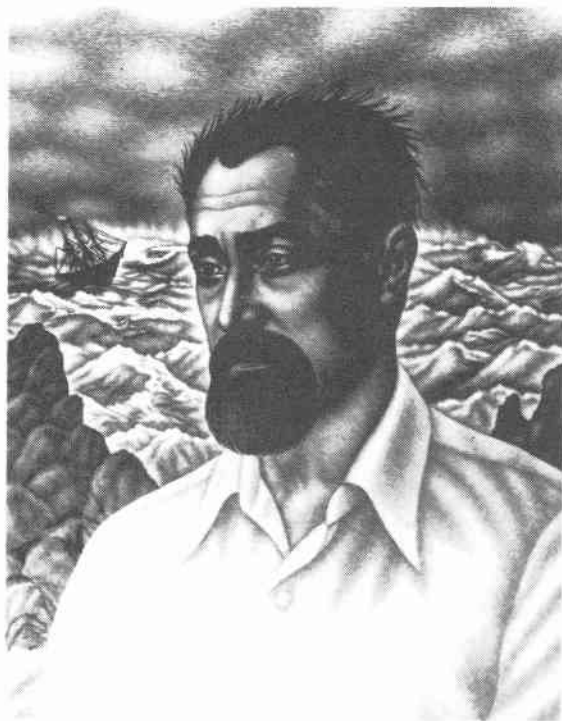
Осівши в Едмонтоні Кейван, поза щоденною працею на хліб, присвятився творчій праці та організації виставок українського мистецтва в Едмонтоні та в інших місцевостях, був організатором УСОМУ в Канаді, разом з Б. Стебельським і М. Дмитренком, заступником голови Управи УСОМУ і якийсь час головою. В олійному малярстві Кейван виконав цикл композиційних портретів Т. Шевченка (один зберігається в бібліотеці Альбертського університету, другий в бібліотеці Ванкуверського університету), портрет І. Франка, портрет сестри, цикл олійних пейзажів — гірських та морських і виконав низку церковних ікон. Розмалював три церковці в Альберті.

Проте Кейван не вважає себе малярем, бо він вроджений графік і гравер, тому особливо виявився в цій галузі. В цьому періоді він створив низку композиційних граверських портретів, що з них найвартісніші: „Поет Годось Осьмачка”, „Юліян Генік-Березовський”, „Тарас Шевченко” (Свою Україну Любіть), „Митрополит Андрей Шептицький”, „Гетьман Іван Мазепа”, „Моя дружина”, „Поет Валім Лесич”, „Автопортрет”, „Самітна церква” та інші. Виконав ряд пропам’ятних і почесних грамот, проєктів поштових марок, друкарських і видавничих знаків та обкладинок до українських видань. Творчість Кейвана споріднена із стилем українського барока в самобутній інтерпретації.

„Іван Кейван належить до тих нечисленних і незломних індивідуальностей, що винесли з Батьківщини найкращі досягнення своїх великих попередників, високо тримає прапор українського мистецтва й далі творить у душі української школи... Портрети І. Кейвана — це особлива ділянка його творчості, що має виняткове значення для нашої історії,

культури й мистецтва. Портрети нашого мистця виконані графічним способом, мають і матимуть постійну вартість. Це глибокі студії психологічних особливостей портретованих, вдумливі, синтетичні і сумарні". (В. Січинський). В цьому періоді Кейван брав участь в багатьох виставках в Канаді (Едмонтон, Саскатун, Монреал, Торонто) та в Америці, зокрема в Нью Йорку та Світовій виставці українського мистецтва в Детройті в 1960 р. Останньо брав участь у „Світовій виставці українських образотворчих мистців" у Торонті 1982 р.

Проте Кейван, як мистецтвознавець та історик мистецтва зробив чи не більше, ніж в образотворчості, в останніх десятиріччях. Написав безліч статей на теми українського і світового мистецтва, нотаток, рецензій та монографій: „Тарас Шевченко— образотворчий мистець" (що за неї одержав нагороду КУК Шевченківську медалю в 1964 р.), „Володимир Січинський", „Дмитро Антонович" та „Василь Кричевський — творець українського національного стилю". Останньо працює над монументальною Історією українського мистецтва. За свої мистецтвознавчі праці Кейван був іменований Патріархом Йосифом професором історії мистецтва Українського католицького університету в Римі, а НТШ надало йому ступінь дійсного члена Секції Історії України.

Іван Кейван: Поет Вадим Лесич — Гравюра, 1976.

Іван Кейван: Поет і письменник Тодось Осьмачка

С
Р
У
С
Ц
Т
Н
В
В
Н
Н
П
Б
Н
Д
С
Л
В
Н
З
Т
С
В
С
Т
Т
З
О